

NeuConnect

BIJLAGE 2 OVERZICHT NRD ADVIES VERWERKT IN MER_18-03-2021

NEU-ACM-CAB-NL-AP-PN-0002

ASITE DOCUMENT NUMBER

Revision Tracking

Revision No.	Revision Date	Author	Checked By	Approver	Revision Notes
P01	19/04/2021	AECOM		Neuconnect	

Originator's Reference:	ITT Reference Number:
N/A	

Bijlage 2: Overzicht NRD advies verwerkt in MER

NR	Omschrijving	Referentie in MER (moederfile)
1	Beschrijf in het MER tenminste één alternatief waarbij de waarden van het Natura 2000-gebied 'Friese Front' worden ontzien;	Hoofdstuk 3
2	Uit advies Cie MER op NRD: Neem een beschrijving op van de gevolgen voor: - het Natura 2000-gebied 'Friese Front' en het natuurgebied 'de Bruine bank' dat op de nominatie staat om aangewezen te worden als Natura 2000-gebied; - (toekomstige) bodembeschermingsgebieden; - beschermde soorten en de soorten waarvan deze soorten afhankelijk zijn;	Paragrafen 2.2, 5.7, 6.3, 9.2, 9.4, 9.5, 9.6, 9.7, Tabel 9-3, Bijlage 12
3	Uit advies Cie MER op NRD: Geef inzicht in de mogelijke maatregelen om effecten op natuur te voorkomen;	Hoofdstuk 6.3 en 7
4	Inzicht in de risico's op blootlegging en beschadiging van de kabel, mogelijke maatregelen om deze risico's te beheersen en de milieueffecten van deze maatregelen;	Hoofdstuk 4
5	Uit advies Cie MER op NRD: Wat zijn de tijdelijke effecten van de werkzaamheden op het vrijkomen van sediment;	Paragrafen 8.5 en 8.6
6	Uit advies Cie MER op NRD: Wat is de omvang van magnetische en (geïnduceerde) elektrische velden en de eventuele gevolgen hiervan op het aanwezige leven in zee.	Paragrafen 4.14, 9.6, 9.7 en 11.6
7	Uit advies Cie MER op NRD: Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.	Hoofdstuk 15
8	Uit advies Cie MER op NRD: In paragraaf 1.2 van de NRD is het belang van de kabelverbinding beschreven. Werk deze informatie verder uit in het MER en besteed daarbij zowel aandacht aan de te behalen economische doelen als aan de beoogde milieuvoordelen (zoals reductie van de CO ₂ -uitstoot). Maak ook inzichtelijk hoe het voornemen bijdraagt aan de groei van duurzame energieproductie. Maak dit zo concreet mogelijk, zodat de voordelen van het project (zoals duurzame energieproductie) tegen de nadelen (zoals schade aan de natuur) kunnen worden afgewogen. Leg daarnaast kort uit waarom het niet logisch is aan te sluiten bij windparken op zee die mogelijk op korte afstand gepasseerd worden.	Paragraaf 1.2
9	Het OSPAR-verdrag en de ASCOBANS-overeenkomst staan wel genoemd in de NRD. Werk de betekenis daarvan voor dit project in het MER verder uit.	Paragrafen 2.2, 9.2
10	Uit advies Cie MER op NRD: Ga in het MER in op de kaders uit andere landen voor zover ze randvoorwaarden en beperkingen opleveren voor het deel van het tracé in de NEEZ.	Paragraaf 2.2, Hoofdstuk 14, Bijlage 15
11	Uit advies Cie MER op NRD: De m.e.r.-procedure wordt voor het Nederlandse deel van het voornemen doorlopen voor de Waterwetvergunning. Ga in op de procedurele afstemming, zowel voor de vergunningen die in Nederland moeten worden verleend als voor de besluitvorming over het totale tracé. Geef aan: • welke besluiten in de drie betrokken landen moeten worden genomen, wat hun relatie is met de m.e.r.-procedure en hoe de onderlinge afstemming plaatsvindt; • wat onzekerheden zijn in het proces van besluitvorming; • wie voor de diverse besluiten het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is.	Paragraaf 2.1
12	Uit advies Cie MER op NRD: De NRD kondigt nu aan dat alleen het voorkeursalternatief wordt uitgewerkt in het MER. Andere alternatieven vallen direct af. Het is voor het MER van belang een gelijkwaardige uitwerking van reële alternatieven op te nemen, en zo milieuoverwegingen inzichtelijk te maken. Bij de vaststelling van het voorkeursalternatief kunnen kosten of kosteneffectiviteit uiteraard wel een rol spelen, maar dit vindt plaats nadat het MER af is. De milieuo-informatie over de alternatieven kan dan meewegen bij het besluit voor een voorkeursalternatief. Geef in het MER aan: • hoe de onderzochte alternatieven tot stand zijn gekomen; • welke criteria zijn gehanteerd om de tracé-opties te beoordelen; • welke afwegingen hebben geleid tot de selectie van het voorkeursalternatief waarvoor nu een project-MER wordt opgesteld en vooral welke milieuarargumenten daarbij hebben gespeeld.	Hoofdstuk 3
13	In de NRD is aangegeven dat nog geen volledige zekerheid is over de Duitse tracering. Mocht deze onzekerheid nog blijven bestaan, werk dan voor de Nederlandse alternatieven twee (of waar nodig meerdere) scenario's uit voor de verschillen in aansluitingspunt met het Duitse deel van het tracé.	Paragraaf 3.5
14	Beschrijf daarom in het MER tenminste één alternatief waarbij de waarden van het Natura 2000-gebied het Friese Front wordt ontzien. Hierbij is te denken aan: • een tracéalternatief die buiten het Friese Front gaat; • alternatieven waarbij alleen werkzaamheden plaatsvinden in de periode februari-juni en waarin maximaal maatregelen worden genomen om te bodemberoering te minimaliseren. Onderbouw de gekozen uitwerking grondig. Ga hierbij in op de aanwezige natuurwaarden, hun staat van instandhouding, trends en de meest recente literatuur.	Hoofdstuk 3
15	Uit advies Cie MER op NRD: De uitvoeringsalternatieven voor het voornemen moeten in het MER worden beschreven voor zover relevant voor de beoordeling van de milieueffecten en op een detailniveau dat aansluit bij de te nemen besluiten. De uitvoeringsalternatieven dienen zich te richten op: • de mogelijke aanlegmethoden zoals beschreven in tabel 2 van de NRD; • de technische overwegingen bij de diepteligging van en de afstand tussen beide kabels. Besteed in het MER per alternatief expliciet aandacht aan de volgende aspecten: • de risico's verbonden aan het kruisen van pijpleidingen en kabels en hoe hiermee wordt omgegaan; • inzicht in een veilige diepteligging, met mogelijke maatregelen om (de kans op) schade aan de kabel, zoals door bodemberoerende visserij of noodankers, of blootlegging door erosie of de mobiliteit van zandgolven, te voorkomen; • tijdelijke en permanente voorzieningen om de kabel in zee aan te leggen en te onderhouden; • mogelijkheden om het voornemen vanuit milieuoogpunt te optimaliseren. Maak daarbij gebruik van de ervaringen die zijn opgedaan met andere kabelverbindingen en verwijs in het MER naar gebruikte ervaringsgegevens.	Hoofdstuk 4 Specifiek: 4.3 De Kabel 4.4 Voorbereidende werkzaamheden 4.5 en 4.8 Aanlegmethoden 4.7 Kabelkruisingen 4.9 Kabelbescherming 4.14 Emissies 11.6 Risico's in verband met schepen die met een anker de kabel haken
16	Uit advies Cie MER op NRD: De Noordzee is geen homogeen gebied. De Noordzee kent zeer diverse natuurwaarden, waarbij sommige locaties 'hotspots' van biodiversiteit zijn. Een aantal gebieden horen hier zeker toe, zoals de 'Borkumse Stenen', 'het Friese Front' en 'de Bruine Bank' als 'gebied met bijzondere ecologische waarde' (Lindeboom et al. 2005). Ook buiten deze gebieden zijn ecologische waarden aanwezig. De Commissie adviseert voor zowel de kabeltracés door het Friese Front als die daarbuiten varianten te ontwikkelen die rekening houden met bovengenoemde aspecten. Gebruik onderzoeksgegevens en waar nodig eigen veldwerk-gegevens over de aanwezige beschermde en niet beschermde natuurwaarden om voor de alternatieven varianten te ontwikkelen om de aanwezige natuurwaarden te ontzien.	Paragraaf 3.5, Hoofdstuk 9

17	<p>Uit advies Cie MER op NRD: Houd bij het beschrijven van de milieugevolgen de volgende algemene aandachtspunten in acht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beschrijf de ernst van een effect in termen van aard, omvang, tijdsduur, reikwijdte, omkeerbaarheid, mitigeerbaarheid en/of compenseerbaarheid; • vermeld de onzekerheden en onnauwkeurigheden in de gebruikte gegevens en in de methoden voor de bepaling van de effecten. Ga in op hun betekenis voor de effect-beoordeling en voor het onderscheid tussen alternatieven. Doe dit vooral voor milieugevolgen die bij het besluit over het voornemen een belangrijke rol spelen; • maak de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald controleerbaar door gebruikte gegevens in bijlagen op te nemen of eenduidig te verwijzen naar redelijkerwijs beschikbaar achtergrondmateriaal; • besteed vooral aandacht aan die effecten die per alternatief verschillen en/of die grens- en streefwaarden (bijna) overschrijden. <p>Het is belangrijk dat de milieueffecten van het totale voornemen inzichtelijk worden gemaakt. Dit betekent dat in het MER met de effectbeschrijving voor de NEEZ ook een hoofdstuk aan de cumulatieve effecten van het totale voornemen gewijd moet zijn.</p>	<p>Hoofdstuk 5 (o.a. paragraaf 5.5) paragrafen 8.6, 9.6, 10.7, 11.6, 12.5, 13.7</p> <p>Hoofdstuk 14</p>
18	<p>Uit advies Cie MER op NRD: Tabel 7 van de NRD geeft een duidelijk overzicht van de (milieu)effecten die in het MER zullen worden beschreven en beschrijft het scoringsstelsel. Gegeven de onzekerheden in de te verwachten milieueffecten is, naar het oordeel van de Commissie, een scoringsstelsel met een vijfpuntsschaal voldoende informatief en nauwkeurig. Geef duidelijk aan of de scores tot stand komen met of zonder het meenemen van mitigerende maatregelen.</p>	<p>Paragrafen 5.4 en 5.5</p>
19	<p>Uit advies Cie MER op NRD: Ga in het MER globaal in op de milieueffecten van de opties voor het einde van de levensduur van het project:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verwijdering; • het laten liggen van de kabel die buiten functie is. 	<p>Paragraaf 4.16</p>
20	<p>Uit advies Cie Mer op NRD: Tijdens het aanleggen van de kabels wordt de bodem verstoord door ankers en het ingraven van de kabels en neemt de hoeveelheid zwevend materiaal toe. Of dat leidt tot effecten op de natuur, is afhankelijk van de omvang van de verstoring. Geef aan of is uit te sluiten dat een dergelijke situatie zich voordoet. Is dat niet uit te sluiten, ga dan meer in detail in op de duur en omvang van de wijzigingen in de hoeveelheid zwevend materiaal.</p>	<p>Paragrafen 8.5 en 8.6</p>
21	<p>Uit advies Cie Mer op NRD: Gevolgen voor (toekomstige) Natura 2000-gebieden</p> <p>De Commissie heeft uit een gesprek met bevoegd gezag en initiatiefnemers begrepen dat de gevolgen voor Natura 2000-gebieden in een Passende beoordeling worden onderzocht. Als mitigerende maatregelen in de effectbeoordeling worden betrokken dan dient dat in een Passende beoordeling te gebeuren. Vanwege mogelijke externe werking dient naast de (cumulatieve) gevolgen ook rekening te worden gehouden met het toekomstige Natura 2000-gebied Bruine Bank, en indien relevant ook met het Duitse Natura 2000-gebied Borkum Riffgrund. De Commissie adviseert de Passende beoordeling duidelijk herkenbaar op te nemen in het MER.</p>	<p>Hoofdstuk 9.2, 9.4, 9.5 en 9.7, Bijlage 12</p>
22	<p>Uit advies Cie Mer op NRD: Bodembeschermingsgebieden en mogelijk ecologische waardevolle gebieden</p> <p>In de Beleidsnota Noordzee 2016-2021 zijn zoekgebieden aangewezen voor extra bodembeschermende maatregelen bij het Friese Front en de Centrale Oestergronden. Ook zijn hierin mogelijk ecologisch waardevolle gebieden aangewezen (Bruine Bank en Borkumse Stenen). Geef in het MER aan of deze gebieden geraakt worden. Ga in op mogelijk effecten op deze gebieden en ga in op mogelijk mitigerende maatregelen.</p>	<p>Paragrafen 2.2, 9.2, 9.4 en 9.5</p>
23	<p>Uit advies Cie Mer op NRD: Ga voor zover relevant in op de gevolgen van het voornemen voor de staat van instandhouding van zeezoog-dieren, zeevogels en vissen. Ga daarbij vooral in op die stadia uit de levenscyclus van iedere soort waarin ze het meest gevoelig is voor de effecten van vooral het aanleggen van de kabel. Voorbeelden zijn de geboorteperiode bij de bruinvis en de ruiperiode bij de zeeoet en andere zeevogels. Breng ook maatregelen in beeld om deze effecten te beperken.</p> <p>In het noorden van het Friese Front komt de Noordkromp Arctica islandica voor. Dit schelpdier kan honderden jaren oud worden en is daardoor erg kwetsbaar voor bodembroering. De soort kent geen beschermd status in het kader van de Habitatrichtlijn, maar wel in het kader van OSPAR. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze soort.</p>	<p>Paragrafen 6.3 en 9.5 Noordkromp: 9.6.5</p>
24	<p>Uit advies Cie Mer op NRD: Ga in op de gevolgen van veranderingen in elektromagnetische velden die ontstaan door de aanwezigheid van de kabels. Enerzijds gaat het om effecten van veranderingen in het lokale magnetische veld, anderzijds om veranderingen van elektrische velden die worden geïnduceerd door de stroming van zeewater of beweging van organismen door het magnetische veld. De sterkte van de velden is afhankelijk van de stroomsterkte (ampèrage en stroomsnelheid zeewater) en neemt toe als de afstand tussen beide kabels toeneemt.</p> <p>Voor bodemgebonden organismen kunnen hierdoor worden beïnvloed:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kraakbeenvissen zijn in het bijzonder gevoelig voor elektrische velden. Haaien en roggen beschikken over het vermogen om elektrische velden van dieren in hun omgeving waar te nemen. Dit zetten ze in bij hun jacht. • Zowel haaien en roggen als sommige vissen en zeezoogdieren oriënteren ze zich met behulp van het aardmagnetisch veld. Omdat de kabel de gehele Noordzee doorkruist zou een verandering van het magnetisch veld ook de noord-zuidmigratie van bijvoorbeeld zeezoogdieren kunnen beïnvloeden. <p>Kwantificeer de omvang van de velden. Beschrijf mogelijke gevolgen voor de soorten die hiervoor gevoelig zijn en mogelijke maatregelen om dit te voorkomen. Voor een recente review van effecten van submariene hoogspanningsverbindingen wordt verwezen naar Taormina et al. (2018) en de daarin gerefereerde literatuur. Voor mogelijke effecten van elektromagnetische velden in de Nederlandse situatie is er Snoek et al (2016).</p>	<p>Paragrafen 4.14, 5.7, 9.6 en 9.7, tabellen 4-4 en 9-9</p>
25	<p>Uit advies Cie Mer op NRD: Het verdient aanbeveling om in het MER al een aanzet van een evaluatieonderzoek op te nemen. Daardoor kan het verkleinen van nu bekende onzekerheden in te verwachten effecten al worden meegenomen in het te zijner tijd te verrichten evaluatieonderzoek. De Commissie beveelt aan om in het MER uit te werken hoe frequent de diepteligging van de kabel in de gebruiksfase dient te worden gemonitord om de kans op schade als gevolg van vrijkomen van de kabel te minimaliseren. Indien effecten van elektrische en magnetische velden op de verplaatsing van mariene organismen te verwachten zijn, is het raadzaam deze effecten te monitoren.</p>	<p>Paragrafen 4.2, 4.13, 7.2</p>
26	<p>Uit advies Cie Mer op NRD: Vorm en presentatie: Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen en figuren. Zorg ervoor dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen; • een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen; • recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda en goed leesbare topografische namen. 	

27	<p>Voorts is een zienswijze ontvangen van de eigenaar en beheerder van een hogedrukgasleiding tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk, die in het beoogde tracé door de NeuConnect wordt gekruist. De zienswijze is als bijlage bij deze brief gevoegd. De kruising van een hoog-spanningskabel met een stalen buisleiding heeft mogelijk invloed op de kathodische bescherming van de gasleiding en daarmee op de levensduur van de gasleiding, zo stelt de indiener van de zienswijze. Deze wijst bovendien op het gegeven dat de geplande kruising van de NeuConnect-kabel en de gasleiding is gesitueerd in een gebied met dynamische zandgolven. De uiteindelijke locatie en het ontwerp van de kruising is bepalend voor de te verwachte kans op blootspoeling van de gasleiding in de jaren na installatie. De afstand van de kabels tot de gasleiding bepaalt mede de omvang van de beschermingsconstructie, die vervolgens weer invloed kan hebben op de kans op blootspoeling. De indiener van de zienswijze is dan ook van mening dat de in de concept-NRD verwachte effecten op deze onderdelen te licht zijn ingeschat.</p> <p>Gelet op deze zienswijze wil ik benadrukken dat de mogelijke effecten van de NeuConnect-kabel op (buis)leidingen en de wijze van kruising onderzocht moeten worden onderzocht in het milieueffectrapport. Ga daarbij ook specifiek in op de elektromagnetische compatibiliteit, het voorkomen van schade aan bestaande kabels en leidingen, en het toegankelijkheid houden van de bestaande infrastructuur.</p>	Paragrafen 4.7 13.6 en 13.7
28	<p>Tenslotte heeft de nautisch adviseur aandacht gevraagd voor de mogelijke consequenties van het magneetveld rond de kabels op kompassen in schepen. Ook aan dit onderwerp moet aandacht besteed worden.</p>	Paragraaf 4.14 en 11.6